

Strategisk indeklimaplan for skoler i Ringkøbing-Skjern Kommune

Maj 2023

INDHOLDSFORTEGNELSE

Politisk vision	3
Resumé	3
Forord/Politiske målsætninger	3
Indledning og baggrund	4
Strategisk indeklimaplan som arbejdsform i kommunen	5
Viden om indeklima	6
Data om indeklimaets tilstand i Ringkøbing-Skjern Kommune	6
Viden om virkemidler	10
Samarbejdsstruktur	13
Udmøntning af indeklimateindsatsen i den årlige handlingsplan	15

Politisk vision

Et godt indeklima i Ringkøbing-Skjern Kommunes bygninger er afgørende for borgernes velfærd og trivsel, når de færdes i kommunens bygninger. Ringkøbing-Skjern Kommunes indsats for et godt indeklima skal derfor altid være baseret på en

solid viden om bygningerne, og indsatsen udvikles og gennemføres i et tæt samarbejde mellem kommunen, og de brugere og borgere som har deres daglige gang i kommunens bygninger.

Resumé

Med denne strategiske indeklimaplan for Ringkøbing-Skjern Kommune etableres grundlaget for, at kommunen fremover vil kunne arbejde målrettet og effektivt for forbedring af indeklimaet på kommunens folkeskoler.

Gennem systematisk inddragelse af data om indeklimaets tilstand i bygningerne får kommunen et overblik over, hvor indeklimateindsatsen vil kunne få den største effekt.

Gennem konstruktivt samarbejde og dialog i hele organisationen, vil indsatsen blive planlagt ud fra en fælles forståelse af sammenhængen mellem problemernes karakter og omfang, de aktiviteter

der kan bringes i spil til forbedring af indeklimaet, og de ressourcer der er til rådighed for indsatsen.

Gennem inddragelse af kommunens egne erfaringer, erfaringer fra andre kommuner og viden fra forskningen, kan Ringkøbing-Skjern Kommune identificere de konkrete virkemidler, som vil kunne have den bedst mulige effekt på indeklimaet.

Indsatserne for forbedring af indeklimaet og de forudsætninger der ligger til grund for arbejdet, vil blive forelagt kommunalbestyrelsen i kommunens årlige indeklimatedegørelse og udmøntet i en indeklimatehandlingsplan, som konkretiserer årets aktiviteter til brug for kommunens budgetproces.

Forord/Politiske målsætninger

Et sundt indeklima i skolen har stor betydning for, at børn og unge lærer og udvikler sig bedst muligt. Denne strategiske indeklimaplan for Ringkøbing-Skjern Kommune skal danne grundlaget for, at kommunen kan etablere det bedst mulige indeklima i kommunens skoler.

Ringkøbing-Skjern er Danmarks geografisk største kommune, og kommunens 22 skoler fordelt på 26 matrikler ligger derfor også meget spredt. Kommunen har mange små skoler, og flere af dem drives som landsbyordning med daginstitution og skole

under ét. Generelt falder børnetallet i kommunen, og der er derfor en løbende tilpasning af bygninger og arealer.

Indsatsen for indeklimaet i kommunens skoler er i dag (2023) i høj grad kendetegnet ved at foregå uplanlagt og reaktivt, typisk i forbindelse med påbud fra Arbejdstilsynet. Den strategiske indeklimaplan skal derfor anviser, hvor der skal sættes ind, og hvilke metoder, værktøjer og virkemidler, der kan bringes i spil for, at indeklimaet kan blive stadig bedre.

Med indeklimaplanen vil kommunen tilegne sig en lang række arbejdsmetoder, værktøjer og virkemidler, datakilder mv. Udviklingen af skoleområdet i Ringkøbing-Skjern Kommune nyder allerede godt af et konstruktivt samarbejde og en god dialog mellem alle de involverede parter, fra elever og ejendomscenter til fagchef for Dagtilbud og Undervisning og kommunalbestyrelse.

Tilsammen vil dette danne grundlaget for udviklingen af det gode indeklima i kommunens skoler, og på sigt i kommunens daginstitutioner og resten af de kommunale bygninger.

Frem til 2030 vil indeklimaplanen fokusere på at få skabt et godt indeklima i alle skolernes undervisningslokaler. Der afsættes en årlig pulje på anlægsbudgettet til finansiering af investeringer i mekanisk ventilation og solafskærmning mv. Indsatsen vil tage udgangspunkt i de lokaler, hvor behovet er størst.

Det er ofte muligt at opnå forbedringer af inde-

klimaet uden ændringer i de fysiske rammer. Side-løbende vil skolerne derfor blive tilbudt vejledning i, hvordan indeklimaet kan forbedres gennem adfærdsløsninger, ændret brug af lokaler mv. I nogle tilfælde vil sådanne løsninger være tilstrækkelige til at sikre et acceptabelt indeklima. Under alle omstændigheder kan ændret adfærd i form af udluftning mv. være en god overgangsløsning, indtil det er muligt at gøre noget ved de fysiske rammer.

Samarbejde og dialogen mellem alle relevante parter om behov, udfordringer og muligheder for forbedring af indeklimaet er det stærke fundament, der skal sikre, at den strategiske indeklimaplan kan føres ud i livet. Et solidt datagrundlag og en god samarbejdsstruktur er forudsætninger for at kunne gennemføre en helhedsorienteret indsats. Der vil derfor være fokus på løbende at indhente data om indeklimaet og på udvikling af kommunikationsvejene.

Indledning og baggrund

Den strategiske indeklimaplan for Ringkøbing-Skjern Kommune er blevet til som en del af Realdanias indsats for den strategisk indeklimateindsats i de danske folkeskoler, hvor nu i alt 22 kommuner har udarbejdet indeklimaplaner.

Skolernes indeklima har stor betydning for både elever og medarbejderes læring og trivsel. Realdania har i 2017 foretaget en undersøgelse af indeklimaet på danske skoler, der viser at indeklimaet har fået det dårligere i undersøgelsesperioden; i størstedelen af klasseværelserne i hele landet bliver grænseværdierne for især CO₂ og støj overskredet i store dele af undervisningstiden, ligesom der ofte er utilstrækkeligt lys. Det dårlige indeklima påvirker børnenes indlæring og trivsel. Børn som opholder sig i lokaler med dårligt indeklima, klarer sig mærkbart dårligere i test.

Overordnet set er der nogle fine skolebygninger og udendørsarealer i Ringkøbing-Skjern Kommune, og der er de seneste år arbejdet på at vedligeholde klimaskærmen på bygningerne. Generelt er de byggetekniske forhold i klasselokalerne gode, men arbejdet med at gøre faglokaler og skoletoiletter tidssvarende er i gang.

Der mangler dog sammenhæng i indeklimateindsatserne, og der mangler et overblik over indeklimatelets tilstand på de forskellige skoler. Det medfører kortsigtede og akutte aktiviteter i stedet for en strategisk indsats, der kan tage udfordringerne i opløbet og med størst mulig effekt både på kort og langt sigt.

På den baggrund godkendte Børne- og Familieudvalget i Ringkøbing Skjern Kommune i 2022, at der med støtte fra Realdania blev udarbejdet en

strategisk indeklimaplan for kommunens folkeskoler med udgangspunkt i følgende mål

- at indeklimaet bliver et fokusområde for hele byrådet,
- at der gennem strategien udvikles et formaliseret samarbejde mellem Ejendomscenteret, skolerne og administrationen i Dagtilbud og Undervisning,
- at der foretages en kortlægning af indeklimaet i kommunens skoler, som gør det muligt at sætte ind med tiltag der, hvor behovet og effekten af indsatserne er størst,
- at gøre det muligt for byrådet over en årrække at afsætte anlægsmidler efter en langsigtet plan
- at holde fokus på skolernes egne muligheder for at arbejde med indeklimaet i forbindelse med indretning og anvendelse af lokalerne.
- Den strategiske indeklimaplan er udarbejdet i et tæt samarbejde mellem repræsentanter for skolerne, Ejendomscentret, Dagtilbud og Undervisning og konsulentfirmaet Transition.

Strategisk indeklimaplan som arbejdsform i kommunen

Ringkøbing-Skjern Kommune vil med den strategiske indeklimaplan sikre, at kommunens ressourcer bliver udnyttet optimalt til gavn for de elever og lærere, som har deres daglige gang i kommunens skoler.

Indeklimaplanen skal sikre, at de fastlagte målsætninger bliver nået ved at kunne fungere som et praktisk redskab i indsatsen for et bedre indeklima.

Forudsætningen for en effektiv indsats er faktisk viden om de konkrete fysiske forhold i kommunens skolebygninger og stærke samarbejdsrelationer mellem de involverede parter. Viden og samarbejde er afgørende for, at kommunen både kan være præcis i identifikationen af de konkrete problemer og have en bred forankring, når de valgte løsninger skal implementeres.

Det faktuelle vidensgrundlag tager udgangspunkt i en screening af det sandsynlige indeklima i skolernes undervisningslokaler og viden om øvrige tiltag til forbedring af indeklimaet.

Screeningsdata i kombination med kommunens øvrige viden om de kommunale bygninger gør det muligt at udarbejde en langsigtet investeringsplan og i øvrigt medtænke indeklimaet, når der gennemføres renovering- og vedligeholdelsesprojekter på skolerne.

Faktuel viden om bygningerne suppleres af viden om andre indsatser i form af adfærdsændringer, nudging mv., som skolerne selv eller i samarbejde med Ejendomscentret kan igangsætte. Disse tiltag kan ikke altid erstatte behovet for investeringer i f.eks. solafskærmning eller ventilationsanlæg, men det er ofte muligt at gøre noget for forholdsvis små midler, eventuelt indtil det er muligt at gøre noget ved de fysiske rammer.

Vidensgrundlaget og en beskrivelse af hvordan skolerne, forvaltningerne og det politiske niveau kan samarbejde om den løbende forbedring af indeklimaet med er beskrevet i de følgende afsnit.

Viden om indeklima

I arbejdet med udarbejdelsen af denne strategiske indeklimaplan for Ringkøbing-Skjern Kommune, er der blevet gennemført aktiviteter, der dels øger viden om tilstanden i kommunens skoler, og dels giver indsigt i forskellige virkemidler, som kommunen kan tage i brug, når de konkrete indsatser skal planlægges.

Denne viden om tilstand og virkemidler indgår i kommunens samlede indeklima-værktøjskasse, som

også indeholder viden fra forskning, og erfaringer fra alle de andre kommuner - især de 22 kommuner som har lavet strategiske indeklimaplaner i samarbejde med Realdania.

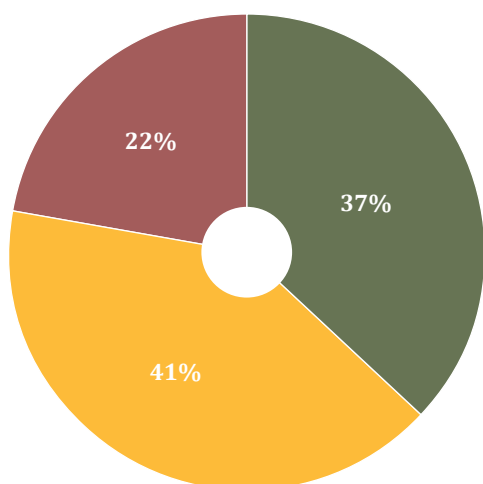
Indeklimate-værktøjskassen vil blive bragt i spil i den løbende dialog om mulige indsatser mellem brugere, forvaltninger og politikere i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Data om indeklimatelets tilstand i Ringkøbing-Skjern Kommune

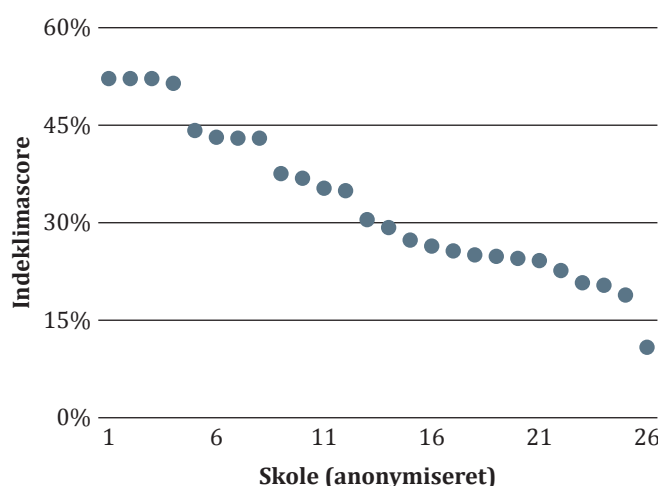
Der er for samtlige folkeskoler i Ringkøbing-Skjern Kommune foretaget en screening af det sandsynlige indeklimate. Screeningsværktøjet bygger på en række observationer af de fysiske rammer i hvert enkelt lokale på skolerne, der på baggrund af en række logikker og beregninger vurderer det sandsynlige

indeklimate på en pointskala, som er visualiseret i kategorierne rød, gul og grøn, jf. Figur 1. Screeningerne af folkeskolerne er gennemført af kommunens egne tekniske servicemedarbejdere der er tilknyttet de forskellige skoler.

Nuværende indeklimateprofil

Indeklimate i kommunen

FIGUR 1: Samlet score i Ringkøbing-Skjern Kommunes skoler. Rød indikerer svære indeklimateproblemer, gul indikerer nogle indeklimateproblemer og grøn indikerer få- eller ingen, indeklimateproblemer.

Ud fra screeningen af det sandsynlige indeklima i kommunen, er det aggregerede billede, at der er 22% af de screenede lokaler, der får tildelt en rød score, se Figur 1. Det sandsynlige indeklima i kommunen er jævnt fordelt med 8 "røde" skoler, en større gruppe "gule" skoler og 5 "grønne" skoler.

Screeningen giver kommunen et strategisk overblik over indeklimaet på alle kommunens skoler. Det fremgår klart på hvilke skoler og i hvilke lokaler, der sandsynligvis er de største udfordringer med indeklimaet, og hvori udfordringerne består indenfor de fire indeklima-parametre; det atmosfæriske, termiske, visuelle og det akustiske indeklima. Dertil giver værktøjet forslag til projekter og et estimat over investeringens økonomiske størrelse.

Screeningen kan ikke stå alene som projekteringsgrundlag. Konkrete indsatser vil altid skulle planlægges ud fra en mere detaljeret analyse af de konkrete forhold og udfordringer i en given bygning og lokale.

ATMOSFÆRISK INDEKLIMA

Sandsynlighed for at der kan opretholdes et tilfredsstillende CO₂ niveau.

TERMISK INDEKLIMA

Risiko for overophedning

VISUELT INDEKLIMA

Dagslysniveau og elektrisk lysoutput

AKUSTISK INDEKLIMA

Efterklangstid og risiko for resonans

Med data fra screeningen af kommunens skoler har Ringkøbing-Skjern Kommune imidlertid et strategisk overblik, der viser hvor kommunen sandsynligvis vil få den største effekt af de prioriterede ressourcer. Viden om det sandsynlige indeklima er også et konstruktivt udgangspunkt for den nødvendige dialog mellem forvaltninger og brugere, når de bedst mulige indsatser skal planlægges.

Kigger man generelt i kommunen (jf. Tabel 1), ses at

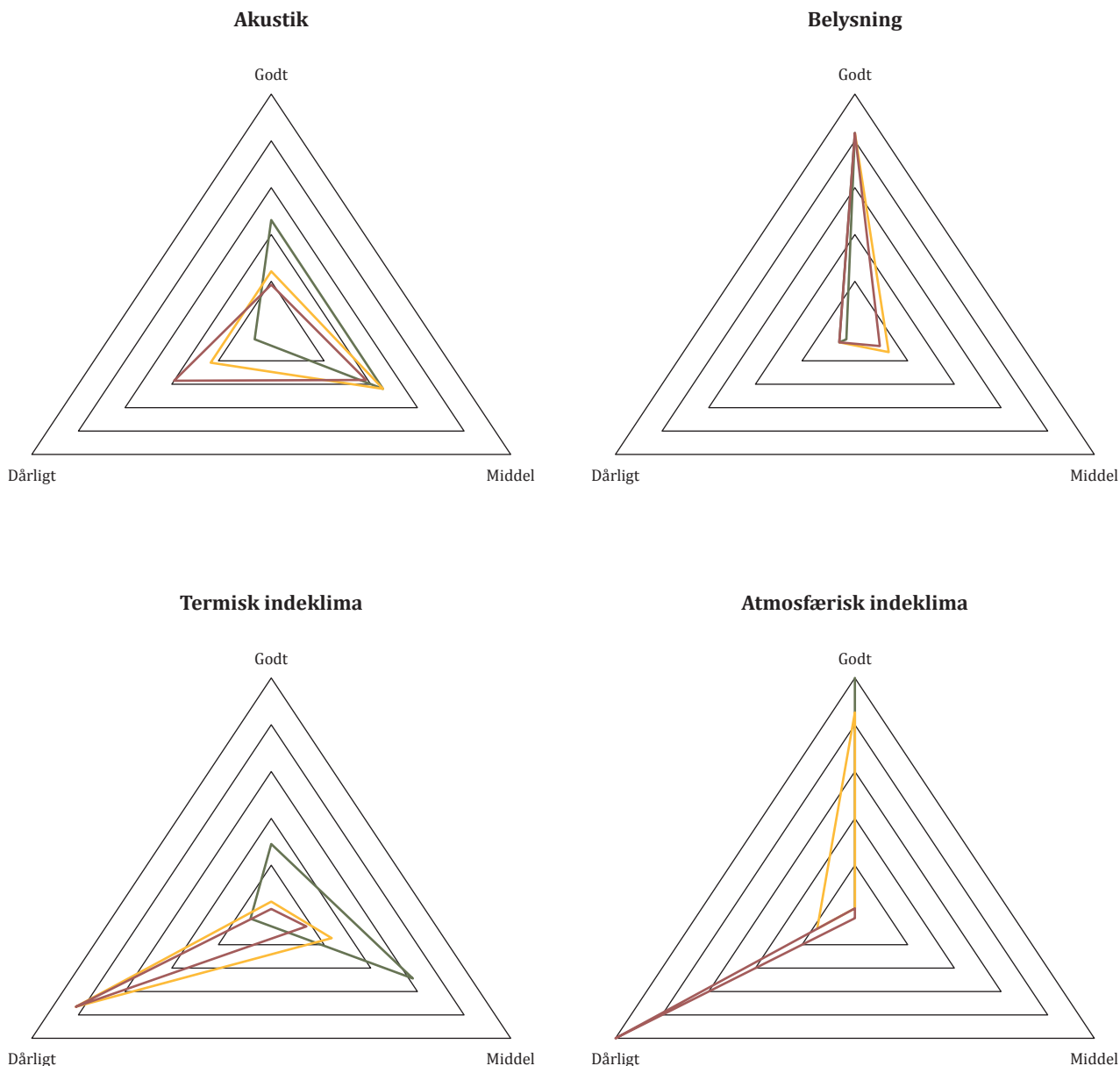
- 28% af de screenede lokaler i kommunen sandsynligvis kan have en fordel i at få det atmosfæriske indeklima forbedret- enten ved ændring af adfærd, og hvor det ikke er tilstrækkelig evt. eftermonteret mekanisk ventilation.
- 47% af de screenede lokale døjer sandsynligvis med overtemperaturer i sommerhalvåret, hvormed man bør undersøge om en solfilm er tilstrækkelig, eller om en mere effektiv udvendig solafskærmning er nødvendig.
- 17% af lokalerne har sandsynligvis et belysningsniveau til den lave side, hvor det kan overvejes at opsætte et ekstra belysningsarmatur, udskifte lyskilderne til en mere effektiv lyskilde eller erstatte hele belysningsløsningen.
- 22% af lokalerne har sandsynligvis et utilstrækkeligt akustisk indeklima, og der bør overvejes nye akustiklofter og absorbenter på væggene.

	Pct-del af lokaler i kommunen med sandsynlige udfordringer
Atmosfærisk indeklima	28%
Tendens til overtemperatur	47%
Elektrisk belysning	17%
Akustisk indeklima	22%

TABEL 1: Oversigt over kommunens sandsynlige indeklima-udfordringer.

Med fokus generelt på de røde lokaler - der er de mest udsatte lokaler rent indeklimateknologisk - kan man ud fra trekantsvisualiseringerne i Figur 2 se, at lokaler, der i screeningen fremstår som

røde, sandsynligvis alle har udfordringer med det atmosfæriske- og termiske indeklimateknologisk. Belysningen i skolerne er generelt god i de røde lokaler, mens de akustiske forhold er blandede.

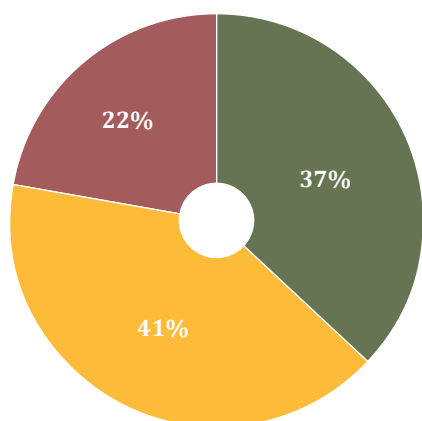

FIGUR 2: Visualisering af hvordan henholdsvis de røde, gule og grønne lokaler sandsynligvis performer for de fire indeklimateknologisk parametre; akustik, belysningsniveau, termisk indeklimateknologisk og atmosfærisk indeklimateknologisk

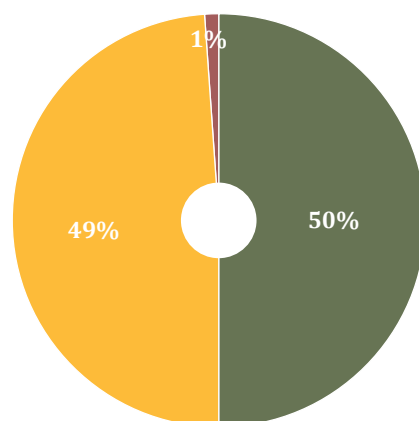
Med udgangspunkt i Tabel 1, der er en oversigt over kommunens indeklimapotentialer generelt, og Figur 2 (trekantsdiagrammerne hvor man kan udlede hvilket indeklima, der sandsynligvis er det mest udfordrede i de røde lokaler), kan kommunen med fordel sætte fokus på det atmosfæriske indeklima og det termiske indeklima. I Figur 3 er kommunens indeklimaprofil visualiseret. Først som følge af at det atmosfæriske indeklima rettes op, og herefter hvis også det termiske indeklima justeres. Investeringsspriserne tager udgangspunkt i, at der etableres mekanisk ventilation og udvendig solafskærmning.

Hvis det atmosfæriske indeklima i kommunen forbedres i de resterende lokaler, er ca. 50% af lokalerne i kommunen henholdsvis gule- eller grønne. Den estimerede udgift til etablering af mekanisk ventilation udgør 19,5 mio. kr. Hvis der også minimeres tendens til overtemperaturer ved hjælp af solafskærmning for yderligere 8,6 mio. kr., vil 87% af lokalerne i kommunen være grønne med få eller ingen indeklimaproblemer, og 13% af lokalerne vil være gule med nogle få indeklimaproblemer.

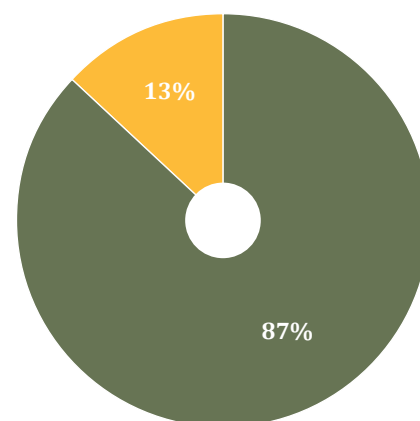
Nuværende indeklimaprofil

Etablering af mekanisk ventilation – 19.500.000 kr

Udvendig solafskærmning – 28.100.000 kr

FIGUR 1: Samlet score i Ringkøbing-Skjern Kommunes skoler og effekten og omkostninger ved eksempler på tiltag. Rød indikerer svære indeklimaproblemer, gul indikerer nogle indeklimaproblemer og grøn indikere få- eller ingen, indeklimaproblemer.

De samlede screeningsdata for alle skoler i Ringkøbing-Skjern Kommune er placeret i Ejendomscenteret, som har ansvaret for opbevaring og den nødvendige løbende opdatering af data. Dertil har Ejendomscenteret ansvaret for at udlede de nødvendige analyser fra datagrundlaget og sikre en formidling af viden, som kan indgå i den løbende dialog om udvikling af indeklimaet i kommunens skoler.

Ejendomscenteret vil ligeledes sikre, at screeningsdata for skolerne indgår i det øvrige omfattende datagrundlag for kommunens samlede bygningsmasse. Her er data om indeklima en værdifuld kilde til strategiske viden om bygningernes kvalitet, og dermed udviklingspotentialet for fremtidig udvikling og anvendelse af bygningerne

Viden om virkemidler

Ringkøbing-Skjern Kommune har i forbindelse med tilblivelsen af den strategiske indeklimaplan gennemført tre cases til afprøvning af forskellige virkemidler til forbedring af indeklimaet. Disse cases beskrives kort herunder.

Case 1: Tekniske og fysiske forandringer på Borris Skole

På Borris Skole er der i 2022 gennemført tekniske løsninger med henblik på at sikre et tilfredsstillende indeklima i klasselokalerne. Efterfølgende er der udført målinger for at dokumentere, om de installerede løsninger lever op til forventningerne.

BELYSNING

Den nye belysning med LED-armaturer på skolen er udstyret med en såkaldt Smart Scan teknologi. Det betyder, at lysstyrken og lysets farve hele tiden måles og justeres efter den menneskelige døgnrytme aktuelle lysniveauer og personer i lokalet, så det netop leverer den nødvendige belysning

VENTILATION

Der er installeret decentral ventilation i form af Airmaster-enheder i alle klasselokalerne. Ved hjælp af sensorerne kan ventilationen, og til en vis grad temperaturen, reguleres, så CO₂-koncentrationen og rumtemperaturen holdes på et acceptabelt niveau gennem hele skoledagen uden utilsigtet brug af energi. Efterfølgende målinger dokumenterer, at de installerede Airmaster vedligeholder et indeklima hvor CO₂-niveauet ikke overskrider grænseværdien på 1000 ppm, hvilket betyder at løsningen fint kan benyttes i fremtidige renoveringer.

SOLAFSKÆRMNING

Ved sydvendte klasselokaler er der monteret fast vandret solafskærmning udvendigt over vinduerne. Solafskærmningen afskærmer solens stråler fra at trænge ind i klasselokalet og modvirker dermed overtemperaturer i lokale, når solen står højt på himlen. Temperaturmålinger i klasserne viser, at solafskærmningen har en positiv effekt på over-

temperaturer i lokalerne, selvom der stadig vil være varmt inde i lokalerne på en varm sommerdag.

Case 2: Påvirkning af adfærd med Zurface-enheder

Som et virkemiddel til forbedring af det atmosfæriske indeklima og til forbedring af lokalernes rengøringsstand, blev der i udvalgte lokaler på Vorgod-Barde Skole installeret Zurface-enheder. Zurface virker ved at måle det atmosfæriske indeklima og blinker, når CO₂-koncentrationen er så høj, at der bør luftes ud i lokalet. Herved påvirkes adfærden hos lokalets brugere til at forbedre det atmosfæriske og termiske indeklima.

Zurface-enheden har grundlæggende været en succes. Zurface har bevirket en øget udluftning uden at forstyrre undervisningen, og skolen vurderer selv, at der er en varig positiv effekt på adfærden i klasserne.

Zurface-enheden har også en renseservietdispenser, som giver besked, når lokalets brugere skal tage en serviet og rengøre overflader. Effekten af denne funktion er overvejende positiv (beskrives yderligere under Case 3).

Case 3 – Renhold til forbedring af indeklimaet

INDEKLIMADAG PÅ RINGKØBING SKOLE

På Ringkøbing Skole blev der gennemført en faglig dag om indeklima. I samråd med skolen blev 7. klasserne udvalgt som deltagere, da det er den årgang, hvor elever fra flere skoler samles i overbygningen og en ny fælles kultur opstår. Dermed er der også mulighed for at præge eleverne, da kulturen endnu ikke er fastlåst.

Indeklimadagen bestod af:

1. Fælles oplæg for hele årgangen om vira og bakterier
2. Prøvetagning af bakterieomgang i klasserne (agar-plader) inden rengøring
3. Besøg af rengøringspersonale med demonstration af rengøring og snak om renhold i klassen
4. Eleverne gør selv rent efter personalets anvisning
5. Prøvetagning af bakterieomfang i klasserne efter rengøring
6. Mindre opgaver om bakterier og vira ind imellem ovenstående punkter og en aftale i de enkelte klasser om renhold.

Opsamling på og effekt af dagen

Eleverne gik ind i opgaven uden forbehold, både med aktiv lytning til oplæg og oprydning og rengøring. Flere elever havde svært ved at holde fokus ved det indledende oplæg og ligeledes svært ved at styre den grad af frihed, der er i, at man selv er aktivt i gang med forskellige aktiviteter uden konstant opsyn.

Det har været tydeligt, at mødet med rengøringspersonalet har haft en effekt i forhold til eleverne og deres adfærd. Rengøringspersonalet oplever, at eleverne er bedre til at huske på brugen af affaldssortering og renhold i klasserne, og er selv blevet optaget af, hvordan de kan understøtte de unge

mennesker i at gøre det rigtige. Der ligger således et udviklingspotentiale.

Lærerne oplever også, at eleverne har fået mere respekt for rengøringspersonalet og deres arbejde.

Emnet med bakterier og vira er svært, og det er ikke et emne, der udtømmes på en enkelt dag. Det er desuden et område, der helt generelt kan være

svært at få hold på for ikke-fagfolk, og det skal meget naturligt nøje tilpasses elevernes niveau. Det vil være interessant for lærerne at udvide det til et fagligt forløb for de enkelte klasser eller fælles temaforløb, og skolen arbejder sammen med Ejendomscentret om en version 2.0. Desuden har andre skoler udtrykt begejstring for tiltaget, og vil gerne samarbejde om noget lignende hos dem.

Zurface-effekt på rengøringen – Vorgod-Barde Skole

På Vorgod Barde har man eksternt personale til at varetage rengøringen, og det er således skolens pedel, der har vurderet effekten af Zurface på rengøringen.

Rengøringsopgaven er ikke nødvendigvis blevet nemmere efter introduktionen af Zurface, og personalet bruger ikke mindre tid end det gjorde før. Skolen har dog haft problemer med, at rengøringspersonalet ikke er grundige nok ifm. aftørring,

og på den måde hjælper det, at visse overflader tørres af i løbet af dagen, når Zurface blinker. Der kan forventes en positiv effekt på den generelle hygiejne-tilstand ved brugen af Zurface, hvilket kan forbedre sygdomsfraværet hos både elever og lærere. Dokumentation af denne effekt vil dog kræve en undersøgelsesperiode af længere varighed end det har været muligt i projektperioden, og der kan derfor endnu ikke konkluderes noget. Dog viser tidligere forskning på området, at den hyppige aftørring har en markant effekt på sygefraværet, hvilket man med fordel kan skele til.

Samarbejdsstruktur

Udgangspunktet for en ny samarbejdsstruktur

Det er på den enkelte skole, at man oplever kvaliteten af indeklimaet. Det er også her, man i en vis udstrækning kan gøre noget for at forbedre indeklimaet. Udluftning, tilrettelæggelse af undervisningen, praksis i forbindelse med rengøring osv. kan have stor betydning. Skolerne kan imidlertid mangle viden om, hvad der kan gøres, og der kan også være behov for investeringer i de fysiske rammer, som forudsætter, at der tilføres ressourcer udefra.

Hvis det er tilfældet, kan der være behov for at involvere såvel to afdelinger i forvaltningen og to politiske udvalg. Skolerne som driftsorganisationer hører under Dagtilbud og Undervisning, som igen hører under Børne- og Familieudvalget. Kommunens ejendomme administreres af Ejendomscentret, som hører under Økonomiudvalget.

EJENDOMSCENTRET varetager den løbende vedligeholdelse af kommunens ejendomme og fungerer desuden som bygherrerådgiver for kommunens afdelinger og politiske fagudvalg. Ejendomscentret beskæftiger en række bygningskonstruktører, ingeniører, arkitekter mv., som er eksperter inden for hver deres felt – herunder f.eks. belyningsforhold, ventilation og andre tekniske installationer mv. Ejendomscentret organiserer desuden kommunens tekniske serviceledere, som har deres daglige gang på skoler eller andre kommunale institutioner. De tekniske serviceledere samarbejder i geografiske klynger og med deres kontakter i Ejendomscentret blandt andet gennem systemet Dalux. Ejendomscentret afholder desuden tilbagevendende møder for hele gruppen af tekniske serviceledere.

DAGTILBUD OG UNDERVISNING har det forvaltningsmæssige ansvar for driften af skolevæsenet – herunder ansvaret for at sikre gode og tidssvarende rammer for undervisningen. Kontakten mellem skolerne og forvaltningen går via skolelederne og tre distriktsledere og en leder for det specialiserede område. Der afholdes hvert år et antal ledermøder i hvert distrikt plus et antal såkaldte tværs møder,

hvor alle skolelederne mødes med ledere og konsulenter fra forvaltningen om emner, der vedrører det fælles skolevæsen. Under fagchefen for Dagtilbud og Undervisning er desuden oprettet et MED-udvalg med medarbejder- og lederrepræsentanter for såvel dagtilbud som skoler.

Der har traditionelt været et godt samarbejde mellem Ejendomscentret og Dagtilbud og Undervisning i forhold til nye konkrete anlægsprojekter. De gode løsninger forudsætter både teknisk indsigt, gode projektlederkompetencer og faglig viden om f.eks. skoleområdet. Samarbejdet har dog hidtil primært fungeret ad hoc i forhold til konkrete projekter – herunder projekter vedrørende ventilationsanlæg mv. på baggrund af konstaterede problemer med indeklimaet. Ejendomscentret og Dagtilbud og Undervisning er imidlertid begyndt at afholde kvartalsvise møder på ledelsesplan, hvor der koordineres i forhold til løbende og kommende anlægsprojekter. Her vil man også kunne samarbejde om den overordnede og tværgående indeklimateindsats.

Det fremtidige samarbejde om indeklimateindsatsen

Sikring af et generelt godt indeklima er en fælles opgave for Ejendomscentret og Dagtilbud og Undervisning. Indeklimaet har stor betydning for undervisningsmiljøet, og skolerne har som nævnt selv nogle handlemuligheder – men ofte er der behov for teknisk indsigt og for politisk godkendte investeringer i de fysiske rammer. En proaktiv, generel og langsigtet indsats kræver derfor et tæt samarbejde mellem skolerne, Ejendomscentret, Dagtilbud og Undervisning og kommunens politiske ledelse. Der er især behov for en udvikling af kommunikationsvejene. Viden om det oplevede indeklima skal samles ind, behandles og kanaliseres frem til de rigtige beslutningstagere. Tilsvarende er der behov for at formidle viden ud til skolerne om den overordnede strategi for indeklimateindsatsen med alt, hvad det indebærer af prioriteringer og mulige overgangsløsninger.

En udvikling af kommunikationsvejene kan og bør først og fremmest ske inden for de eksisterende organisatoriske strukturer – herunder gennem de mødefora, som findes i Ejendomscentret og Dagtilbud og Undervisning. Med opbygning af nye strukturer risikerer man, at der opstår tvivl om afgrænsningen af kompetencer og ansvar. Der er også en risiko for, at beslutningsgangene bliver tungere.

Der er imidlertid også oplagte muligheder for at arbejde strategisk med indeklimaet inden for rammerne af de eksisterende strukturer – herunder muligheder for at sikre, at de forskellige dele af organisationen ved, hvad indeklimaplanen indeholder, og hvilken rolle man hver især har for indsatsen og udviklingen.

Nedenfor følgende en kort beskrivelse af mulighederne:

EJENDOMSCENTRET

Ejendomscentrets tætte forbindelser til skolerne gennem de tekniske serviceledere giver rigtigt gode muligheder for at indhente data, afprøve indsatser og formidle erfaringer mellem skolerne.

Der er mulighed for at sætte spørgsmål om indeklima på dagsordenen eller bruge det som overordnet tema, når der afholdes fællesmøder. De tekniske serviceledere vil altid have en viden om tiltag gennemført på deres egne skoler, og det vil være helt naturligt at udveksle såvel de gode som de mindre gode erfaringer samt arbejde på en fælles idébank.

På fællesmøderne kan man også med udgangspunkt i den strategiske indeklimaplan aftale nye fælles tiltag af betydning for indeklimaet. Det kunne f.eks. være aftaler om opsætning af måleudstyr, brug af bestemte materialer osv.

Data fra screening af skolerne skal bringes i spil i samarbejde med servicelederne, så de overordnede problematikker og specifikke udfordringer på lokaleniveau adresseres på den enkelte skole. Det er afgørende, at data bruges aktivt på denne måde,

men også at data opdateres, så effekten af store som små tiltag på indeklima kan vurderes.

Servicelederne er organiseret i klynger, hvor de kan bruge hinandens kompetencer og viden. Ejendomscentret arbejder på at understøtte klyngemøderne mere, så udbyttet øges, og her er det også oplagt at have indeklima med som fast punkt på klyngemøderne.

DAGTILBUD OG UNDERVISNING

Fagchefen, distriktslederne og lederen af det specialiserede område mødes fire gange om året med alle skolelederne på de såkaldte tværs møder.

Her kan den strategiske indeklimaplan ligeledes sættes på dagsordenen. Fra forvaltningen side er det muligt at informere om og indhente respons på den overordnede strategi. Man kan også her udveksle erfaringer om de forhold og tiltag, som skolelederne har indflydelse på.

Der er desuden et fælles MED-udvalg for Dagtilbud og Undervisning, hvor man også kan behandle tværgående spørgsmål om indeklima. Indeklima handler om læringsmiljø for eleverne, men også om arbejdsmiljø for de ansatte.

BØRNE- OG FAMILIEUDVALGET OG ØKONOMI-UDVALGET

Med godkendelsen af en strategisk indeklimaplan er der truffet nogle overordnede beslutninger som grundlag for forvaltningens indsatser. I en foranderlig verden er der imidlertid brug for løbende at prioritere indsatser og ressourcer, og der vil være prioriteringer, som kun kan foretages på politisk niveau. Som følge heraf anbefales det, at status for indeklimaindsatsen også sættes på dagsordenen i de politiske udvalg. Det kan ske i forbindelse med behandlingen af en årlig indeklimatedegørelse, jf. afsnittet nedenfor, og i øvrigt i forbindelse med frigivelse af anlægsmidler til investering i mekanisk ventilation, solafskærmning mv.

DET KOORDINERENDE MØDEFORUM MELLEM EJENDOMSCENTRET OG DAGTILBUD OG UNDERVISNING

Som beskrevet ovenfor er der allerede velegnede mødefora, som kan bruges til drøftelse af indeklimaspørgsmål. Men der er også brug for at skabe sammenhæng og koordinering mellem de indsatser, som henholdsvis Ejendomscentret og Dagtilbud og Undervisning kan iværksætte. Her udgør de kvartalsvise møder mellem de 2 afdelinger et oplagt forum. På disse møder kan man godkende handleplaner udarbejdet på grundlag af indeklimaplanen og udarbejde forslag, som skal fremsendes til politisk behandling.

DEN ÅRLIGE INDEKLIMAREDEGØRELSE

Udarbejdelsen af en årlig indeklimaredegørelse kan være en del af løsningen, når der skal koordineres, og et middel til at sikre, at der fortsat vil være fokus på indeklimaet.

Indholdet i en årlige indeklimaredegørelse kunne være

- Status på indeklimaudfordringerne
- Status på besluttede og igangsatte indsatser, herunder effektivitet, som er indeholdt i årets handlingsplan, jf. nedenfor
- Orientering om ny viden på indeklimaområdet
- Forslag til fremtidige tiltag

Et første oplæg til redegørelsen kan udarbejdes af en projektgruppe med repræsentanter fra både Ejendomscentret og Dagtilbud og Undervisning. Oplægget skal fremsendes til politisk behandling, men forinden drøftes det i relevante mødefora. Medarbejderrepræsentanterne, de tekniske serviceledere og skolelederne vil således få mulighed for at påvirke indholdet af redegørelsen. Som følge heraf vil der naturligt opstå videndeling og dialog om prioriteringen af indsatser og ressourcer.

Efter den politiske behandling kan redegørelsen bruges til at formidle viden om de kommende indsatser og danne grundlag for udarbejdelsen af handleplaner.

Udmøntning af indeklimaindsatsen i den årlige handlingsplan

Viden om de konkrete udfordringer for indeklimaet i Ringkøbing-Skjern Kommunes etableres gennem data om bygningerne fra indeklima-screeningen og andre datakilder i Ejendomscenteret, og i dialogen med brugere og elever i skolerne, som beskrevet ovenfor.

Den samlede viden om udfordringerne vil udgøre en dynamisk brutto-liste over mulige indsatser, som kan danne grundlaget for den årlige prioritering af indsatserne i en handlingsplan.

Handlingsplanen vil indgå i kommunens budgetproces og vil blive evalueret ifm. udarbejdelsen af den årlige indeklimaredegørelse, jf. ovenfor.

Handlingsplanen vil indeholde en investeringsplan for de større fysiske forandringer af skolebygningerne, som vil blive endelig fastlagt med Byrådets vedtagelse af kommunens budget. Det vil typisk være installation af mekanisk ventilation, solafskærmning, akustiklofter udskiftning af belysning o.l.

Dertil vil handlingsplanen indeholde en oversigt over de øvrige aktiviteter til forbedring af indeklimaet. Det vil være aktiviteter som sigter på tilpasning af den daglige adfærd på skolerne - f.eks. en videreudvikling af konceptet for en indeklimagad og udluftningskampagner med brug af Zurface el.lign. Der kan også være tale om mindre fysiske

tilpasninger i lokalerne, hvor der er evidens for effekten – f.eks. i form af akustik-forbedring og belysning mv.

Endelig vil der indeholdt i handlingsplanen være en løbende indsats for udvikling og opdatering af datagrundlaget og en formidling og deling af viden mellem de involverede parter.